UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Baldi Pervsini Commentariorvm In Pandectas Tomvs ...

Vndecim priores pandectarum libri hîc explicantur

Baldus

Lvgdvni, M.D.LVIII.

Quod quisq[ue] iuris in alium statuerit vel ipse eo obtinuerit vti, iure vtatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95903

Visual Library

iſtud delictum erat cõmiſſum extra locum iuriſditionis ⁊ al
legat Cy. ꝓ caſu ĩ aut. vt liceat mat. ⁊ auie. §. fi. C. de adul. aut.
ſed quis. ¶ Sed quomodo tunc rñdet ad. l. ſaccularij. §. ſunt
quedã. rñ. qḋ ibi procedebatur in loco delicti hic alibi. nã cum
pena ſtatuti porrigatur ad delinquentẽ extra, ſm eum ergo il
la pena dȝ imponi. ſed audi in quo eſt difficultas, qꝛ ſm hoc ĩ
deciſione cauſe nõ expectamus locũ delicti. ſed rñdeo ꝙ imo:
qꝛ cum ſtatutũ extendat ſe ad locũ delicti ibi ex eo ſtatuto ſub
ditus ligatus fuit. ⁊ ibi viguit ſtatutũ quo ad eum ſic. ergo di
uerſi iudices diuerſis legibus habẽt ꝓcedere vnuſquiſqȝ ſm
ſuum ſtatutũ. ⁊ melior erit conditio occupantis ſm Cy. ſȝ hoc
vltimum dic vt no. Jac. de bel. C. vbi de crimine agi opȝ. l. j. in
q. per eum diſputata. vbi determinat Jac. de bel. ꝙ vterqȝ dꝛ
offenſus. ⁊ ꝙ occaſione vnius delicti poſſit exbanniri de plu
ribꝰ locis. ſ. de loco originis ⁊ delicti. qḋ not. eſt ar. ad hoc. l. ij.
C. de ſpõſa. ⁊ idem tenet Bal. ṡ. vbi de cri. agi opȝ. l. j. in. q. cõ
trarium ſentit in. l. iij. ṡ. de of. pſi. ⁊ ibi expreſſe cõtrariuȝ tȝ. d.
Guli. de cu. ¶ Sed no. ꝙ Cy. etiã aliter ſentit in. l. iſta in lect.
mẽbranarum. circa qḋ videre potes. q. diſputatam per. d. Zil.
5 Mccclxxxij. in ciuitate Padue. ¶ † Quo ad. v. pũctũ an ſub
a ditus poſſit citari extra territoriũ [a] mittendo nunciũ vel epi
ſtolam ⁊ vr̃ primo ꝙ non. per. l. noſtram. nã ſicut iudex eſt pri
uatus extra territorium. ita nuncius eſt priuatus extra terri
torium ⁊ nõ eſt nuncius publicus nec habet autoritatẽ citãdi.
ar. ṡ. de of. procon. l. ij. §. fi. preterea extra territoriũ iudex non
poſſet citare nec monere per ſeipſum. vt. l. fi. j. rñ. ṡ. de of. pf. vr.
ergo per alium maxime: qꝛ referendo citationẽ ad ius iudex
citat non nuncius. vt. j̃. de manu. vindi. l. pr̃ ex prouincia. verſ.
ceterum. Preterea qñ citandus, eſt extra territoriũ certa for
ma eſt data a iure ꝙ ad literas iudicis cognoſcentis trãſmiſ
ſas ad iudicẽ vbi degit per illũ iudicẽ citetur. vt in aut. vt nul
li iudi. §. ſi quis vo comprehẽſoruȝ. pre. ad hoc facit. j̃. de eo ꝙ
cer. lo. l. j. de foro cõp. c. Romana. §. cõtrahẽtes. li. vj. ď reg. iu.
paſtoralis. in cle. vbi vr̃ expreſſum. ad idẽ. §. de bo. aut. iu. poſ.
l. cũ vnus. §. is qui. In cõtrariũ vr̃ expreſſum. C. de epiſ. ⁊ cle.
l. oẽs. §. ſi vero apparitor. ⁊. C. de of. prefec. vrb. l. qḋ ꝓmulgatᷣ.
Preterea actus citãdi prout explicatᷣ a nũcio, nõ eſt actus iu
dicialis. vt. j̃. de iu. l. fi. ergo põt vbiqȝ fieri ſicut vbiqȝ dñs ri
matur pro ſuo ſeruo fugitiuo. vt. j̃. de ſer. fug. diuus. ⁊ fratres
vbiqȝ capiũt apoſtatam. vt. C. de decur. l. gñali. ⁊. C. vbi qs de
cur. vel cohab. l. j. ꝓterea iſta citatio prout eſt quedã intimatio
nõ requirit partiũ informationẽ. vñ põt extra territoriũ fieri.
vt. ṡ. de of. pf. vr. l. fi. ij. rñ. ĩ hac. q. ſunt opi. tñ. d. Cy. diſputãdo
tenuit ꝙ valeret citatio. qꝛ qḋ reſidet in iudice eſt explicatum
intra territoriũ. itẽ ⁊ id qḋ erit explicãdũ a parte corã iudice
refertᷣ ſimiliter ad intra territorium: vñ cõſiderato fundamẽ
to ⁊ fine dicendũ eſt ꝙ tenet citatio ſm Cy. ꝙ credo verũ. Nõ
ob. l. cũ vnus. §. is qui. qꝛ ibi nõ loquitᷣ in citatione ſed in exe
cutione facti. Et ſi citatio haberet ſecum annexam quandam
executionem. ſicut eſt citatio rei ex qua perſona capitur, iſtud
non poſſet fieri extra territorium. vt in. d. §. is qui. arguẽdo de
captura rei ad capturam perſone. vt extra de verbo. ſignifi. ex
parte in xpo. ⁊. j̃. de edil. edict. quid ſit fugitiuus. §. idem Cel
ſus. vnde talis captus prius debet relaxari antequam proce
datur vlterius: quia cum ſit ſpoliatus quaſi libertate dȝ ante
omnia reſtitui ad hoc facit qḋ legitur ⁊ not. de verb. ſig. l. qui
neqȝ. ⁊ facit. l. j. j̃. de requi. reis. ¶ Quo ad. vj. punctũ ſi vnus
iudex hȝ iuriſditionẽ maiorem alter minorẽ: qꝛ emeruut red
ditus iuriſditionis a dño territorij. an penã vnius delicti di
uident inter ſe vnus mulctãdo quantũ patitur ſua cõmiſſio,
alius ſupplẽdo quatenus deeſt: Reſpondeo, ꝙ ſit iſta diuiſio
ſm Cyn. ꝓpter ſingulare intereſſe ipſorũ iudicũ. alle. l. ij. C. de
ſpoꝛ. Ego dico ꝙ iudex qui pretẽdit ſingulare intereſſe nõ vi
detur iudex cõpetẽs. vt no. j̃. ad muni. l. j. in prin. ſed ſi hoc po
teſt opponi, non vult dñs vel rex ꝙ opponatur. ſatis põt de
fendi opi. Cy. ⁊ Pe. vnum tñ abſurdum eſt hic, qꝛ de eo facto
hic cognoſcitur per diuerſos ṡ. l. licet. §. fi. nau. caup. ſtabu. de
ſepul. vio. l. ſepulchri. cum ſimi. niſi dicatur ꝙ iſtud eſt, qꝛ non
proceditur ordinarie ſed arbitrarie: quaſi per modũ mulcte.
vt. d. l. ij. C. de ſpoꝛ. ¶ Quo ad. vij. ponamus ꝙ vnus emit a re
ge redditus vnius mẽſis: ⁊ alter emit redditus ſequẽtis. ⁊ vl
tima die primi mẽſis eſt cõmiſſuȝ maleficiũ. vnde primus em
ptor non potuit facere punitioneȝ propter breuitatẽ tẽporis.
ſecũdus facit punitionẽ. cuius erit iſta pena. hic obligatio eſt
inchoata tpe primi. cõdẽnatio eſt facta tpe ſecũdi. dicit Cy. ꝙ
applicabitur primo, quia ius erat ei queſitũ. ⁊ hoc. per. l. que
cunqȝ actiones. de act. ⁊ obl. ego allego ad hoc. l. is qui in pu
teum. §. ſi poſtea. j̃. qḋ vi aut clam. ¶ Et faciunt hec ad. q. de
ſindico ſi vltima die ſui officij eſt cõmiſſum maleficiũ qḋ per
formã ſtatuti debeat denunciari infra octo dies ſub certa pe
na vtrum illa neceſſitas denunciandi incũbat nouo ſindico,
in cuius tempus incidit dilatio ſtatuti, an incumbat ſindico
veteri. ⁊ dico quod incumbat ſindico veteri: quia in perſona
ſua cepit obligatio que non tranſfunditur in ſucceſſorem in
officio. vt. C. de decur. l. prouidendum. ⁊ argu. C. vt cauſe poſt
puber. adſit tutor. in rubro et nigro. Expedita eſt notabiliter
hec. l. cum omnibus que dicunt doct. ⁊ hec de iuriſdictione di
cta ſufficiant. Bald.

a ¶ Extra territoriũ. Vide tu late Feli. in c. licet. de foro cõpe. poſt pn. in ver. tu vero ſequere. cũ pluribus ſeq. vbi plene an ⁊ qñ poſſit ⁊ quando non.

b ¶ Hoc edictum. Concordat tex. in. c. cũ omnes. extra de conſtit. tex. in. c. pro illoꝝ. de foro comp. tex. in. l. cuȝ in eo. j̃. de pac. in l. cum heredi tas. j̃. ď admi. tut. ⁊ ibi Alb. de roſa.

Additio Baldi.

Extra territorium. Iudex non poteſt excedere metã ſue iuriſditionis reſpectu loci vel ſumme. ſi excedat inobediẽtem non obligat. h. d. vide Inno. de offi. leg. nouit. Arch. de cõſti. vt animarũ. in gl. hoc habes vbi omnino vide, ⁊ Inn. de fo. cõpe. verũ. ⁊. c. poſſunt. vide per Guli. C. qñ prouoc. non eſt neceſ. l. certa ratione. vide qḋ no. in. c. j. de ſequeſt. poſ. in cle. ij. Conceſſum eſt alicui ꝙ nõ poſſit excõmunicari ab epo. vtrũ poſſit per cõſtitutioneȝ epi. Dicit Arcid. ꝙ ſic. nõ qꝛ ab epo: ſed a canone tũc excõicatur. de conſti. c. j. li. vj. vide Inno. in. c. ſignificaſti. in mag. glo. Cy. C. de inceſt. nup. l. qui cõtra. in fi. C. de nup. imperialis. in. j. q. ⁊ l. ⁊ ſi contra. ⁊. l. ſi vicinus. ⁊ de interdic. matrimo. l. fi. ⁊ p Cyn. C. de ſacroſan. eccle. priuilegia. ⁊ extra qui fil. ſint leg. c. per venerabilem. ⁊ per Cyn. de ſecun. nupt. l. j. in vlti. q. ⁊ Cyn. C. vbi pet. tut. l. j. ⁊ de admi. tu. l. fi. §. j. ⁊. l. diuus. de tut. ⁊ curat. da. ab his. per Pe. ⁊ eo. titul. pupillo. per Bart. ⁊ Cyn. C. de predijs mili. l. ſi predium. in lectu. ⁊ in addit. ⁊ per Inno. de priuileg. paſtoralis. ⁊ Archid. x. diſtinc. lege in addit. que incipit adde ſed nonne. ⁊ in alia addit. que incipit adde dicas. ⁊ ea. diſtinc. imperium. in addi. que incipit adde videtur. ⁊. xxj. diſti. decretis. in additio. que incipit adde ex eo. ⁊. lxiiij. diſtin. in ſynodo, ad finem. per Archid. ⁊. xcvj. diſtin. bene quidem. in gloſſ. dicas. ⁊ ea. diſtin. c. peruenit. Archid. vide Arch. ij. q. j. enthenȝ. in gloſſ. per hoc. iij. q. vj. vbi ſemper. per Arch. in fin. ⁊. lxxxix. diſtin. iudicatum. per Archi. ad fin. vide qḋ not. in. l. ij. in fine. C. de conſti. pecu. ⁊ in. c. diſpendioſam. de iudi. in clemen. vide Archi. vj. q. iij. placuit. xj. q. j. clericus. in vlti. addit. xvj. q. j. in canonibus. xxij. q. v. hoc videtur in mag. addit. Bald. ¶ In gloſſ. ij. ibi: ſiue dicas. hic quare quis dabit clericum tutorem laico. dic qḋ ſimul habent cõuenire iudex eccleſiaſticus ⁊ ſecularis. vt not. Cyn. C. de epiſco. ⁊ cle. autᷣ. preſbyteros. in addit. ⁊ tangitur illud de atilia. tuto. ⁊c. §. nos autem. ¶ In gloſ. fi. ibi, ſed quid. vide. ij. q. vj. §. diffinitur. verſicu. item cum ibi: nil valere. qꝛ nec proceſſus valuit: qꝛ nec iudex fuit. Bal. Ibi, l. in hoc iudicio, ibi deceſſus, hic exceſſus. ibi nõ vitiatur: ſed illud in indiuiduis hoc in diuiduis nõ ratione rei petite, ſed ratione inſtantie, ⁊ etiam ipſius ſententie ſecundum doct. ¶ Ibi. l. ſancimus. Ibi non conſtat de exceſſu. ¶ Item loquitur in diuiduis. quid in facto: dic idem qḋ in dãdo ſi habet certã quãtitatem vel naturam per ſe vel per relationẽ ad aliud. Si incertam procedit ratione dubij. Ibi. l. ampliorem. §. fina. Sed ibi emerſit augmentum lite pendente. ⁊ ideo iudex habet poteſtatem tanquam ſuper emergenti. ⁊ dic de hoc vt no. ṡ. eo. l. fi. idem. per Guli. vide illud ratione dubij ⁊ adde per Guli. eod. titul. l. in offerendo. vide Innocen. de conſtitutionibus. cum omnes.

¶ Quod quiſqȝ iuris in alium ſtatuerit vel ipſe eo obtinuerit vti, iure vtatur. Rubrica.

¶ In rubrica, ibi, ſtatuerit. ſuppleas, vel ſtatui fecerit.

1 ☞ Equum, ex iniquo, naſci dicitur.
2 Statuta ligant ſtatuentem.
3 Rectores terrarum ⁊ prouinciarum ſtatuta facere poſſunt.
4 Statutum ponitur duobus modis.
5 Beneficium iniquum, in beneficiatum retorquetur.
6 Sententia lata per dolum iudicis, an ſit ipſo iure nulla.

b Hoc edictum. [b] Iſta lex diuiditur in duas partes, quia primo cõmendat edictum, rationeȝ commendationis aſſignans. ſecundo ponit verba edicti. ſecunda ibi, q magiſtratũ. Iſta ſecunda ſubdiuiditᷣ in duas. qꝛ primo ponit primũ caput edicti de ſtatuente. Secundo ponit ſecundũ caput edicti de impetrãte. Secunda ibi, ſi qs apud. ⁊ durat vſqȝ ad. §.

ad.§.hec aūt verba. ſi vis ēt melius ſummare.h.d. in ſumma.
equum eſt vt iniquum ſtatutum in ſtatuentē ⁊ impetrante re-
1 torqueatur.h.d.¶†No.ex prin.ꝙ ex iniquo naſcitur equum.
equiſſimum enim eſt vt qui ſtatuit vel impetrauit iniquū,pa-
tiatur retorſionem in ſeipſum.¶In gl.ij.ibi ipſe tuleris que
verba ponuntur formaliter in tex.extra de cōſti.cum oēs. vbi
tractatur materia.l.noſtre.¶In tex.ibi,eum.ſ.impetrantez.
¶In tex.Ibi.ſ.ratio.¶In tex.ibi ipſe.ſ.impetrans.¶No.
primo poſt princi.ꝙ ſtatuta ligant etiam ipſum ſtatuentem.
2 ¶†Secūdo no.ꝙ rectores terrarum ⁊ ꝓuinciarū poſſunt fa
3 cere ſtatuta.¶†Tertio no.ꝙ hoc nomē ſtatuti ponitur duo
bus modis.vno modo ꝑ legiſlatione.alio modo ꝓnunciatio-
4 ne.⁊ iſtos duos intellectus recipit iſtud principiū.¶†Quar
to no.prout loquitur hic in ſtatuto per viā legis ꝙ vz ſtatutū
iniquum.¶Quinto no.prout loquit̄ in ſtatuto ꝑ viā pronun
5 ciationis ꝙ vz iniqua pronunciatio.¶†Sexto ⁊ vltimo not.
ꝙ iniquū beneficium retorquetur in beneficiatū.¶Opponit̄
a ꝙ magiſtratus nō poſſit facere ſtatuta[a] ſed ſolus ꝑnceps . vt
C.de legi.l.ſi.iſtud cōtrarium ſoluitur duobus modis in glo.
ꝑ hoc etiā due alie ſolutiones colligūtur ex gl.ꝙ ſic prima ſol.
⁊ iſta ꝙ ſol⁹ princeps facit.l.verū eſt generalē:ſed localē ⁊ mu-
nicipalem poſſunt facere magiſtratus inferiores. Et ita loq-
tur hic ⁊ hanc ſo.glo.conatur probare. Primo ꝑ.l.j.C.que ſit
long.conſue. vbi ex ſentētijs iudicū inducit̄ lex hoc eſt cōſue-
tudo,qꝛ illa lex hoc nō probat,qꝛ illa cōſuetudo habet in ſe ta-
citum cōſenſum populi.vnde ibi rō eſt magiſtratus ſol⁹. Se-
cundo nititur probare per.§.ſed ius.inſti.de iuſti.⁊ iur.ſed ibi
nō loquitur in ſtatutis magiſtratus. Tertio nititur ꝓbare ꝑ
l.j.§.omnia.de ve.iur.enu.ſed hoc bene probat:qꝛ vz ſtatutum
magiſtratus ſi apparet ꝙ haberet autoritatē, tñ non probat,
ꝙ habeat per aliquā.l.⁊ ideo gl.ſol.contrarium, ſecūdo modo
valet ꝙ iſte.§.loquatur antequam imperium eſſet tranſlatuz
principem.Sed imperio trāſlato in principē magiſtratus ꝑ-
diderūt autoritatē legis condēde.⁊ ſi tu intelligas de.l. gñali
cōcedo vnde ꝑtores hodie nō poſſunt facere generalia edicta
nec etiā populus Roman⁹, ſed loquēdo de.l. municipali.iſta
ſolu.nō eſt vera.⁊ ideo venio ad tertiā ſolu.que colligit̄ ex alia
gl.ſ.ꝙ ſolus princeps facit.l.ſolus autem magiſtratus nō fa-
cit legem etiam localem:ſed cū voluntate procerum illius lo
ci ſic.⁊ ita intelligatur hic.Quarto ſoluitur ⁊ recidit in idem
vz qō ſtatutū magiſtratus non valet,niſi quatenus ratificat̄
⁊ approbatur per populum ⁊ ita dz hic intelligi ꝙ popul⁹ ha
buit ratū.Ecce ſolutiones que eliciunt̄ ex glo. Sed ego reuo
co in dubiū quid eſt tenendū de iſto pūcto. Rñ.tres ſunt opi.
Nā Cyn.dicit ꝙ ſtatutū magiſtratuum vz in eo qō eſt cōmiſ-
ſum eorū arbitrio. ⁊ reſpicit bonū publicū, puta qō non ven-
dant̄ carnes morticine,qō nō eat̄ de nocte,⁊ ſimilia, ſed in his
que habent certā formā a iure nō poſſunt ſtatuere.hoc probo.
Nam cū ipſi iurēt ſeruare.l.cōtrariū ſtatuēdo eſſent piuri.vt l
aut.iuſiurandū.qō preſta.ab his qui admi.ſu.§.j. nā ſub iura-
mento cuiuſlibet magiſtratus ius cōmune includit̄ . vt extra
de iureiur,c.venientes.¶Scḋa opinio eſt Jac.bu.qui diſtin-
guit ſic. qō aut eſt datū arbitriū iſtis magiſtratibus ſtatuēdi
a populo tūc valet ſtatutum eorū etiam iniquū:ſed retorquet̄
in ipſos ⁊ ita pōt hic intelligi. ꝓbatur.j.qō vi aut clam.l.pro-
hibere.§.plane.aut nō eſt eis datū arbitrium a populo.⁊ tunc
tres ſunt caſus.Quedā tantū reſpiciunt rerū publicarum ad
miniſtrationem. tūc de iſtis nō intromittit ſe magiſtrat⁹ niſi
interdū autorādo.vt.C.de ſeruis reipublice ma.l.j.C.de vē.re.
ciui.l.ſi. vñ ad priores ⁊ camerarios iſtius ciuitatis ꝑtinet ſta
tuere qualiter vēdantur cōmunantie communis nō ad magi
ſtratus nec eſt opus qō eorū ꝓuiſio ꝑ ſuperiorē confirmet̄ ꝭm
Jac.bu. Quedā ſunt q̄ reſpiciūt iuriſditionē,tūc in limitatis
nō habēt arbitrium, vt.l.j.§.calūniatoribus. ad Turp. ſed in
nō limitatis bene habēt arbitriū limitādi ⁊ ſtatuēdi ꝭm Jac.
Quedā ſunt q̄ reſpiciunt reipublice neceſſitatem ꝑꝑ nouū ca
ſum emergentē.tūc dt.l. qō de iſtis magiſtratus pñt ꝓuidere
⁊ ſtatuere cum tñ tractatu ⁊ deliberatione ꝓcerum illi⁹ loci.
vt.C.de leg.l.ſi qō extra ordinariū.⁊.C.de nauicula.l.cū nauar
corum.Scḋa eſt diui.d.Barto. qui dt ꝙ quidā ſunt magiſtra
tus ſummi.quidā medij quidaz minores ſummi magiſtratus
pñt.l.cōdere vt reges ⁊ ꝑfecti ꝑtorio.⁊ proconſules,vt.C.de of.
prefec.preto.formā.de fide inſtr.cū dilectus.de of.del.nemini.
Quidā ſunt magiſtrat⁹ medij:vt ꝑſides ⁊ epi . ⁊ ipſi ſimiliter
ſtatuere pñt in his q̄ non ſunt prohibita ſtatui a iure cōi, ſed
ſtatuta eorū in his q̄ ſunt magiſtratus ꝑpetui durant ꝑpetuo
donec reuocent̄. in his que ſunt temporales nō durāt niſi tpe
eorū regiminis.probat̄ primum mēbrum per rōnem qꝛ perpe
tui habent maiorem autoritatē quā temporales. Itez probat̄
per tex.extra de maio.⁊ obe.c.ij.extra de loca.noſtra.de cōſtit.

c.vt animarū.§.ſtatuto. Scḋo probat̄ per.l.eum q.§.fin.ꝟ.ti.
facit.l.vlt.j.de penis.Quidā ſunt magiſtratus maiores:puta
municipales loquor de iure cōi.Iſti nō pñt ſtatuere niſi in le-
uibus arbitrio eorū cōmiſſis.in alijs nō.vt.j.de decre.ab ord.
fa.l.ij.C.cōminationes vel epi.l.programa.ꝑdicta poſſunt eſſe
vera qñ ſtatutum eſt rationabile, ſed qñ ſtatutum eſt factū do
lo malo repudiandū videt̄.Et qō pena iſtius edicti non hz lo
cum ſi probo.iſtud edictum requirit,qꝛ malū ſtatutuz valeat.
vt.j.ea.l.§.ſi.ſed ſtatutū factum dolo malo non vz ſaltim ope
exceptionis.vt.j.de except.doli.l.j.in ſi.ergo non pōt loqui in
ſtatuto iſtud edictū.Preterea ſi nos diceremus valere,cū ſta
tutuz factū dolo malo faciat eū periurū. ergo valeret ſtatutū
factū a periuro.opz te fateri hoc qō ſtatutū nō ſit nulluz rōne
periurij.d.Bar.dt ꝙ poſito ꝙ ſtatutū eſſet nullū.tñ ſi execu-
tio eſt facta de facto hz locū iſtud edictū.ſed nō probat.ſz ego
ꝓbo:qꝛ paria ſunt aliqd valere: ⁊ quē cogi ad non opponēdū.
ita habetis tex.⁊ gl.ordi.j.de neg.geſt.l.nā ⁊ ſeruius.in princ.
¶Expedita eſt prima lec.q̄ intelligit hūc.§.in ſtatutis magi a
ſtratū qñ eſt ꝓceſſum ꝑ viā.l.cōdēde.¶Sz iuxta hoc querit̄
vnū.ſ.qñ populus fecit iniquū ſtatutum. vel cōſentit fieri per
magiſtratus. vtrū ſtatutum iniquū retorqueat̄ in quēlibet de
populo.⁊ dicit gl.ꝙ nō:qꝛ deliquerūt vt vniuerſi nō vt ſingu-
li.quā gl.no. Et ecce ſtatutū huius ciuitatis dictat ꝙ ſi Pe-
ruſinus occidat forenſem,ſit pena centū librarum tantū.mo-
do ponamus,qō quidā Piſan⁹ occidit Piſis quendaz Pe-
ruſinum. Modo queritur vtrū pena ſit ſolūmodo centū ꝭm
iſtam gl.non erit hec pena:ſed capitis, ꝭm ſtatutū Piſanuz.
ratio qꝛ nō ſit retorquutio in ſingulos. ſecundū hoc in exēplo
ꝑmiſſo nulla cadit retorquutio nec i vniuerſos:qꝛ vniuerſitas
non pōt occidi.nec in ſingulos qꝛ non ſtatuerunt vt ſinguli.ſz
doc.dicūt ꝙ illi q interfuerunt ad ſtatuendum pñt eadē pena
occidi.alij nō:qꝛ nō interfuerūt cū dolum nō cōmiſerint.⁊ hec
eſt veritas per.l.j.§.j.de magiſtra.conue.qō tene mēti.¶Nūc
venio ad ſecundā lec.prout intelligitur hic in ſtatuto.i. in ſen
tentia.⁊ illa lec.patitur tria cōtraria.primum cōtrariuz eſt qꝛ
iſta ſentētia nō vr̄ preiudicare vt.l.ſi.de penis.ſed rñde ꝙ non
preiudicat tpe ſucceſſionis,ſed tpe officij ita trecentis ſic.ꝭm
contrarium de leg.j.§. Item cū ſacras.que ſentētie ſine ap.re
ſcin.ſed rñde ꝙ ibi fuit error expreſſus in ſentētia hic nō.Ter
tium cōtrarium eſt qꝛ leſus debuit appellare,vñ ſi non appel
lauit ſibi imputet.vt.C.ſi in integ.reſt.poſ.l.j.iſtud cōtrarium
ſoluitur duobus modis.Primo ꝙ hic loquatur in interlocu
toria a qua non pōt appellari. Secūdo ꝙ loquatur in diffini-
tiua a qua lz poſſit appellari de iure, tñ leſus de facto appel-
lare nō potuit propter aliqō facti impedimētum. iſta ſunt v̄-
ba glo.¶In gl.que incipit ꝙ ſit ibi.l.ij.nam lz in edicto non
fiat mentio doli expreſſa,tñ iuriſconſultus interpretatur edi-
ctum.vt in.l.ſi.j.¶In ea.gl.quod tñ preceptuz.iſta eſt magis
inhibitio q̄ preceptum ꝓprie loquēdo . ⁊ intelligas qō iudex
impoſuit iſtud ſilentium adiecta cā,ſed non vera. ſi enim non
adieciſſet cauſam nō valeret preceptuz.vt no.Cy.C. de fideic.
quoties. Item ſi cauſa eſſet vera nō haberet locū hoc edictū.
vt.l.ſed ⁊ ſi per pretorem.§. ſed ⁊ ſi cum decreto.quib. ex cau-
ſis maior.¶In ea.gl.ibi.⁊.j.de pe.l.fin.dic vt ibi no.vel pone
exēplum in precepto facto in cōfeſſum qui tñ allegabat iuſtaz
excep.quam tñ iudex dolo reiecit nec audire voluit. ¶In ea.
gl.ibi omnium qō ſtatutum licet ſit iniquum, valet tñ ipſo iu
re.ar.j.qui ⁊ a qui.l.proſpexit.¶In ea.gl.ibi ſingulariter.er-
go delictuz vniuerſitatibus nō nocet ſingulis.qō verū eſt niſi
intereſſentibus ⁊ conuenientibus.vt in.l. tā collatores.§.j. de
b re mili.⁊ vide qō no. Inn.in.c.grauē[b].de ſenten.excommuni. b
¶In ea.gl.ibi.mentionē.nā licet nomen ſententie ſtricte ac-
ceptum ſignificet diffinitiuam.vt no.j.qñ appel.ſit.l.j.§. qō in
ſentētijs:tñ largo vocabulo ēt interlocutoriā cōprehēdit.vt h.
¶In ea.gl.ibi,nō appellauerit.iſti volunt ꝙ ab interlocuto-
ria nō appelletur. ſed Jac. dicit ꝙ ab interlocutoria lata ſup
principali appelletur.vt.j.de mi.ait pretor.§.permittitur.idē
ſi feratur in emergenti vel incidenti.⁊ trahit ſecū executionez
cum preiudicio cauſe principalis vel ſententie.vt.j.qui ſatiſd.
cogā.l.arbitrio.⁊ de mi.l.intra vtile. ab alijs interlocutorijs,
licet non appellatur tñ pōt peti qō reuocent̄ contrario īperio
qō non minus operet̄ quā poſſet appellare.vñ iſti qui diſtin-
guunt interlocutoriā ⁊ diffinitiuā non bene dicunt.ſed ſoluūt
contrarium.ꝭm Jac.bu.¶In ea.gl.ibi.ſubeſſe potuit.tu dic
ꝙ idem ſi nulla fuit cā qꝛ negligentia ſua cū dolo iudicis nō
cōpenſatur.facit qō no.j.ſol.ma.l.ſi mora.ꝭm Jac.⁊ Cy.Bar.
⁊ ex hoc collige ꝙ omiſſio appellationis nō impedit recurſuz
cōtra iudicē qui male iudicauit.⁊ ita tenuit Bar.diſputādo
⁊ allegauit hāc gl.me audiente.⁊ hoc ponit Inn. extra de of.
dele.paſtoralis.in gl.vel ex cauſa,qō no.¶Extra opponitur

a ¶Statuta. Vide late do. Alex.de imol. hic.⁊ in.l.v. in princ.de verb. obl.⁊ in.l.ſi.de penis.⁊ Ang. i.l.apertiſſimi. C.de iudi.⁊ do cto.in.c.vt ani marum.de cō ſtitutio.

b ¶In.c. grauem. Et ibidē vide Fel. ⁊ ad de eūdem in.l. intantū.§.vni uerſitatis.ꝟ.d rerū diui.⁊ qō ibi dixi i apoſ. ⁊ Feli.in.c.di lectus. el.ij. in ver.in ea.gloſ. in ſi.de ſymo.

a ℭExemplo. An ⁊ quando exemplis iudicandum ſit remiſſiue vide Feli.in.c.ij. in prin.de p̄ſum.

b ℭAliquem. Adde domi. Alex.de imol. in.l.j.§.j. de eo per quem fac. ⁊ in.l. nõ ſolũ. §. ſi mandato. de ſin. ⁊ Ang. in cõſ.xiiij.ici. nos Karolus.

a †qd̃ ſnĩa lata per dolum iudicis ſit nulla ipſo iure. vt no.ſ.de re iudi.q̃ſitum.ſ.de procu.l.ſi procu.abſentẽ.ſo.qd̃ in.l.queſitũ pronuntiauit cõtra abſentẽ non contumacem.in.l.ſi procurator abſentem.vt gl. pronũtiauit cõtra non legitimã perſonã alias ſentẽtia bene tenet ipſo iure,qꝛ eſt ſtricti iuris. vnde dolus non facit eã nullã ſed põt appellari. Item põt peti reſtit. in integ.vt no.ſ.ad Trebel.ſeruo inuito.§.cum pretor.⁊ facit qd̃ no.in.l.ſi is ad quẽ.de acqui.here. ℭIn ea.gl.in fin.no.argumentum ad ſtatutum qd̃ dicit qd̃ priores habeãt arbitriũ ſuper nouis caſib⁹,qꝛ intelligitur ſuper inſolitis vel raro cõtingentibus,non ſuper caſibus cõſuetis contingere facit.ſ.de contrahen.emp.l.fiſtulas.§.flumina.⁊.C. de cõſuli.l.fi.lib.xij. ℭIn glo.ſeq.in fi.no.bene hãc gl. ꝙ in facto qd̃ oẽs tãgit generaliter quilibet de populo eſt aduerſari⁹,niſi ille quẽ factũ tangit. ℭExtra dicit Bar.per noſtrum.§.qd̃ ſi iudex debuit cõdemnare homicidã ex forma ſtatuti in trecentum ⁊ cõdemnauit in capite ꝙ iudex.in ſindicatu debet condemnari in caput,qꝛ fit retorquutio in eum per.§.noſtrũ.certe iſte.§.hoc nõ probat: qꝛ titulus modo ad hoc vt fiat retorqũtio requirit paritatẽ terminorũ.bene probaret iſte tit.qd̃ rõne alterius homicidij iudex patiet̃ ſimilẽ penã q̃ in aliũ ſtatuit.⁊ iõ tu ꝓba per aliam.l.que dicit expreſſe ꝙ in criminalibus ratione doli iudex tenetur ad ſimilitudinẽ ſupplicij.vt in.l.lege.§.fi. ad le. Iul.repe.vbi eſt tex.not. ℭIn gl.que incipit duo ibi aſſeſſor. no.ꝙ durius agitur cũ aſſeſſore q̃ cũ poteſtate.ſ.in dolo preſumẽdo quia facilius preſumitur in eo dolus qui eſt iuriſperitus:vt.ſ.eo.l.ij.⁊ vide ꝙ not.C.de mu.pa.in.l.profeſſio.in prima gl.lib.x. ℭIn ea.gloſ.ibi. Reſpon.non no.qd̃ lex mitius agit cum iudice,qd̃ tene menti. ℭIn ea. gl.ibi,innuit.not.de verbo excedit de eius ſignificatione. ℭIn gloſſ.ſequenti ibi, no.ꝙ debet,per hanc gl.no.ꝙ licet non ſit iudicandum exemplis tamen contra obtinentem ius iniquum iudicatur exemplo.[a] ⁊ hoc plerunq; cõtingit quãdo quis obtinet aliquid qd̃ eſt iniquum in iudicio.nam in ſimili caſu eodem exemplo vti debet:⁊ adde qd̃ habes.ſ.de lega.j.l.ſi ſeruus plurium.§.j.Et qd̃ ibi no.per Iaco.de are.

Qui magiſtratum.

Vide ꝙ no. Innoc.de offi.leg.nemini. ⁊ de loca.vera.⁊ in.c.ij.eo.tit.⁊ Cy.in.l.placet.de ſacroſan.eccle. ℭIn tex.eo.iure.vide In no.de excep.cum venerabilibus.⁊ in gl.magna.veruntamen bene fatemur. ℭIn glo.ibi facere videtur.hoc non videtur verum.quia in generali conceſſione non videtur princeps ſenſiſſe de iniquo ſtatuto permittẽdo: vt.ſ.mandati.l.creditor.§.fi. Iſta ratio concludit ꝙ iniquum ſtatutum non valet,quia deficit permiſſio principis ꝙ eſt contra iſtum tit. Bal. ℭIn gl.ij.ibi.vltra tempus.vide Innoc. de inſti.cum veniſſet.in gl.perpetuo.⁊ no. quantum duret iudicis preceptum ꝙ intelligitur in eo precepto ex quo nõ orit̃ parti actio ſed officium mercenarium. Bald. ℭIbi vel ſic habito tractatu.vide Iac.in.l.decreto.qui pe.tu.⁊ hoc requiritur ad hoc vt ſtatutum eius ſit perpetuũ.ſed abſq; hac ſolennitate bene valeret,ſed eſſet temporale.l.fi.de penis. cũ ſimi.ſm̃ Ray.de forliuio.facit.C. de nauicula.l.cum nauta.l. j.C.de tutore ⁊ curato.illuſtri.perſonarum. Sed an poterunt talia ſtatuta reuocari.dic ꝙ ſic re integra ſeruata ea ſolennitate que in faciendo interuenit.C.de nup.ſi vt proponis.C.de predijs.mi.ſi ad reſoluendum.Sed quid ſi res nõ eſt integra, quia tranſiuit in contractum videtur ꝙ non poſſit reuocari, vt not.in.l.ꝙ ſemel niſi ex cauſa tacite ſubintellecta ab initio. vt.l.ſed reprobari.Vel dic ꝙ poteſt reuocari ipſa lex:ſed non contractus ſm̃ Ray.vel dic ꝙ lege reuocata contractus poteſt reuocari ſi remanet ſine cauſa:⁊ ſoli legi nititur.⁊ ad.l.poteſtatem pertinet alias non.l.j.in fin.de preto. ſtipula. Bald. Ibi poterit conueniri quia nec commodum ſentit.Et iſte titulus procedit per viam cuiuſdam recõpenſationis que non habet locũ niſi detrimentum ⁊ commodum cõcerneret perſonas diuerſorum. Iſta ratio nil valet qꝛ procedit reſpectu impetrantis non reſpectu ſtatuentis.Et ideo eſt ratio per iuris fictionem nõ videtur cõmiſſum a ſingulis ſed a perſona ficta repreſentata.de fideicom.mortuo. Item nõ eſt hoc iure delictum, cum tranſeat iuris officium. ideo lex fingit. ℭIbi interlocu.tu dic ꝙ nulla eſt differentia interlocutoriam ⁊ diffinitiuam. Ia. Ibi,ſubeſſe potuit alias videtur cõſentire. ⁊ per conſenſum dolus purga.l.ij.C. ꝙ metus cauſa.ſ. de dolo.l. ſi dolo.cum glo.per hoc.ſ.de edendo argentarius.§.cum autẽ. Tu dic idem ſi potuit , qꝛ dolus preponderat culpe non appellantis facit.ſ. ad Trebellianum. ſeruo inuito.§. cum pretor. Bald.

Hec autem.

Tria facit. Primo ponit quoddã dictũ.Secũdo infert ex eo.Tertio ipſum exẽplo declarat ⁊ cõfirmat ratiõe.ſcd̃a ibi.ideo ſi cum. tertia ibi.⁊ ideo inter.⁊.h.d.vbi in lege apponitur verbũ preteriti temporis requiritur conſummatio facti nec ſufficit conatus.h.d. ℭIn tex.tu ibi ceſſat tam quo ad ſtatuentẽ quã quo ad impetrantem. ℭIn text.ibi dixerat pronuntiãdo vel ſtatuendo.⁊ no. ſtatutum factum ab incompetenti iudice vel alio officiali incompetenti eſt ita nullum ſicut pronunciatio. ℭIn tex.ibi,hoc habetur ⁊ vere eſt nullum.nam verbũ habetur, hic notat veritatem ⁊ non fictionem. ℭIn tex.ibi,obfuit.ad nocumenta reſpicit.l. ⁊ ideo actus nullus non põt retorqueri. ℭIn glo.ij.ibi,reſcriptum reſciſſorium venditiõis. In ea.gloſ.ibi,non valebat.ibi ergo punitur inualidũ qd̃ eſt contra tex.noſtrum. ℭIn ead.gloſſ.ibi,ſpeciale.nam ⁊ aliud eſt ſpeciale quando ſententia fertur a iudice incompetenti.ſ. ꝙ hec exceptio poteſt opponi. licet per ſtatutũ nulla exceptio poteſt opponi.vt no.in.c.j.de ſequeſtratio.poſſeſſio. ⁊ fruct.in cle.maior.ergo defectus qui poſſit eſſe in iudicijs vel ſtatutis eſt defectus iuriſditionis. In ead.gloſſ.ibi,iudicauit.tu ſolue vt not.in contrario.⁊.ſ.eod.l.iij.§.ſi is pro quo.ſ.ꝙ contrariũ loquitur preſuppoſita tali forma reſcripti qd̃ reſcriptum valet,vt quia dicit non obſtante ⁊c. ℭIn ead. gloſſ.ibi , ſed ibi propter enormitatem criminum.vel dic vt not.C.de epiſcop. ⁊ cleric.l. ſi quis non dicam rapere. in fine. magne gloſſ. Sed nunquid vbi punitur conatus,punitur eadem lege qua factũ conſummatum: Reſpondeo ſi in eadem.l. mentio de conatu fit.vt.C.de ſicarijs.l.is qui cum telo.ſi autem non fit mẽtio de conatu non puniatur eadem.l.ſed extra ordinem.vt.l.j.de extraor.crimi.ſecundum Raynerium de forli.quod not. ℭIn eadem gloſſ.peruenit.ſcilicet res vel promiſſio.vnde in illo crimine baratarie hoc ſufficit nec aliud requiritur. ⁊ idem dicã
b in aſſaſſino qui accepit pecuniam cauſa aſſaſſinandi aliquẽ[b] licet factum non potuerit conſummari.Extra not.vtrum factum de facto ⁊ nõ de iure inducat penam legalem. habuiſti. ſ.de pena conuentionali.dic vt not.C.de tranſactio.l.pactũ. adde ꝙ predicta faciunt ad id ꝙ dicit Ioan.andr.in capitul. perpetue.de electionibus.libro ſexto.in nouella.quod vbicunque pena incurritur ipſo facto ita ꝙ non requiritur ſententia hominis.ꝙ requiritur factum conſummatum . vltimo.§. noſter eſt in argumen.ad queſtionem.de opponente exceptionem penalem.ꝙ ſi opponit eam inepte non tenetur ad penã: quia non tenet oppoſitio.facit.ſ.ad Turpillianum.l.j.§. accuſatorem.

Hec autem verba.

Dicit Guli.in.l.ſi quis non dicam rapere,ꝙ ille qui conatus eſt corrumpere virginem immaturam nõ punitur ad mortem ꝙ eſt not. ℭIn text.cum effectu.vide quod not. Innocent. extra de prebendis . de multa.in gloſſ. computandos. ℭIbi, nam ſtatuerit.vide pleniſſime per Archidiaconum.xvij.queſtio.ij. ſi igitur. ℭIbi, ⁊ conſummatam. vide in Speculat.de acceſſore.verſicul. quid ſi primo . in fine. vide in Specul. de calumniatoribus. in fine. Nunquid conatus dicitur excedere terminos nude cogitationis.dic ꝙ non. vt.l.preſenti.in principio.C.de his qui ad eccleſ.confu. Bald. ℭIn text.quoniam pro nullo not. ſententiam nullam iudici non obeſſe . concordat.l. ſi iudex . de varijs ⁊ extraordinarijs cognitionum. ℭIbi conatus : ſed nunquid vbi punitur conatus puniatur eadem lege qua factum. Reſpondeo ſi in eadem lege fit mentio de conatu ſic, ſic intelligitur de ſicarijs. l.j. Si autem non fit mentio , non punitur eadem lege , ſed extra ordinem vt.l.j.de extraordi.crimin.ſecundum Raynerium. Bald.

Hoc edicto.

Mitius agitur cum magiſtratu cum aſſeſſore circa penam huius edicti. hoc dicit. In textu.ibi quod oportuerit puta conſuluit aſſeſſor poteſtati ꝙ ex nudo pacto poterat agi vel ꝙ valebat teſtamentum coram duobus teſtibus. ⁊ ideo poteſtas ſic tulit ſententiam non expreſſo errore. ℭIn gloſſa ſua ibi . ſe ſapientem . ⁊ ex hoc aſſeſſores imperiti ſunt in magno periculo conſtituti . ⁊ tenentur de imperito conſilio ꝙ dant poteſtati, licet ſententia non formetur in perſona aſſeſſoris , ſed poteſtatis . vt.ſ. quod metus cauſa. lege metum.§. ſed quod pretor ibi . a pretore ⁊c. ℭIn eadem gloſſa ibi inniti. ℭNota quod poteſtates que differunt a ſuperiore non poſſunt renunciari . ⁊ idem not.in authentica. de defenſo.ciui.§.interim. ℭIn ead.gloſ. ibi,non negatur.imo negatur expreſſe.hec vera. ℭEt not.ex hac ſolut.ꝙ conſilium aſſeſſorium curie non excuſat poteſtatem quin faciat litem ſuam ſi pronuntiauit inique. quod tene menti. ℭIn eadem gloſ.ibi,hoc edictum.quia ibi requiritur dolus vel quaſi dolus ⁊ latiſſima culpa.

Additio

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Additio Baldi.

1 ☞ Magiſtratus vbi non tenetur niſi de dolo, non tenetur de facto ſuorum officialium.

Hoc edicto. Uide Inn. de offi. dele. ex lris. in glo. ſuper eod. vide in authen. iuſiuran. qđ preſtatur ab his. in fi. ſ; ius ſuperat ꝛc. ſ; non credo ꝙ aliud iuramentum aliquid addat circa obligationez, q2 preſtat ſuper officio ex quo non aliter obligatur quis hodie ꝙ olim. ¶ In tex. aſſeſſoris. q2 quo ad acceſſorez videtur lata culpa ius ignorare. ¶ †Et
1 not. ꝙ vbi magiſtratus nō tenetur niſi de dolo, nō tenetur ex facto ſuorum officialium. facit. l. j. qñ ex fac. tu. cōcor. extra de prebē. c. j. lib. vj. ꝛ aſſeſſor conuenitur in veram litis eſtimationem ſed non magiſtratus ſecundum quoſdam. ¶ In tex. dictum ſit, a magiſtratu conſilio. ſ. aſſeſſoris. Bal. ¶ Ibi, ius dicētis. ſ. laice. Bal. ¶ Ibi, puniri. hec interpretatio ſumi vr̃ ex rōne alterius legis dicētis ꝙ magiſtratus non tenetur inſolidum niſi de dolo. ¶ In glo. fi. ibi. l. ſi index. ſed hic requiritur dolus, ibi non. Bald.

Hoc edicto. Uide Archi. xxxviij. diſt. c. ignorantia. ad fi. in. ix. q. iij. ſummopere. per Arch. ꝛ capit. qui merito. per Archi.

Si quis. Quando punitur factū ad poſtulationem, non ideo punitur factū proprio motu ſuperioris, ꝛ non reperitur iniure ciuili ita bene hoc alibi. ¶ In text. ibi, nō poſtulante. ſ. conceſſum ſit. ¶ In tex. ibi, non coercetur. i. non punitur pars. ¶ Non propriū motum ſuperioris non modicū operari. canoniſte tractant hanc materiam in. c. ſi motu proprio. de preben. lib. vj. ꝛ vide qđ not. Ja. de are. in. l. ſi ſeruus plurium. §. ij. de leg. j.

Sed ꝛ ſi impetrauerit. Pena incurſa ratione impetrationis non euitatur l; renuntiet vſui beneficij impetrati. h. d. qđ eſt notabiliſſimuz. ¶ In gl. ſua ibi. l. fi. in fi. vide qđ not. Archi. viij. q. j. c. ſi ergo. vbi oīno vide. ꝛ per doc. noſtros in. l. ſi quis non dicam rapere. C. de epiſco. ꝛ cle. ¶ In ea. glo. ibi. in fi. iſte. §. eſt ar. ꝙ ſi quis oppoſuit exceptio. legalem licet ei poſtea renuntiet non euadat penā. In contrariū vr̃ tex. expreſſus. j. de in ius vocan. l. quāuis. credo ꝙ ibi ſpāle. ꝛ vide ꝙ no. inſti. de act. §. item mixta eſt actio de eo. vbi habes optimā gl. Itē in arg. noſtri. §. dicit Gui. de cu. ꝙ impetrans iudicez delegatū pōt reconueniri coram eo. l; ipſe nolit vti reſcripto, ſed contrariū eſt verū, q2 reſcriptū nō eſt cōe niſi ſit preſentatum per impetrātem, nec h; index impetratus ante preſenta
a tionem exercitiū iuriſditionis.[a] vt no. Inn. poſt Ho. extra de reſti. ſpo. ex ꝯqueſtione. Archi. in. c. is q. de pcu. lib. vj. dictum d. Gul. d cu. poſſet verificari poſt pſentationē reſcripti. nā tūc poſſet renūtiari in preiudicium aduerſarij. vt. C. de tempo. in integr. reſtitut. l. petende. ꝛ de contratabu. l. ſi poſt mortem. §. fina. Bald.

Additio Baldi.

Si quis. ¶ In tex. ſi poſtulationē. vide de le. j. ſi ſeru⁹ pluriū. §. Ibi non poſtulāte. vide Inn. de prebē. cū olim. in fi. ¶ In tex. ñ coercet. q2 nec deliqt. Bal. ¶ In. §. ſ; ſi impetrauit. vide doc. de reſti. ſpo. ex ꝯqueſtiōe. ꝯ Gul. hic. ¶ In gloſ. l; vſus. ibi, patet ergo. ꝯſummatū, ꝛ aduerſario ius q̃ſitū. ñ ob. q2 delictum eſt. argumen. contra. j. de mino. ſi index. quia ibi fauor, hic odium. idem ſi ius commune. l. ſi poſt. in fin. de contra tabu. Bald.

1 ☞ Procurator aliquando facit incidere dominum in penā legalem.
2 Curator opponens exceptionem penalem penam patietur non dominus.
3 Procurator in rem ſuam, nō requirit ſpeciale mandatum, ad impetrandum.

Si procurator. Iſte. §. diuidit in tres partes q2 primo loquit in pcur. ſimplici. Scđo loquit in tutore ꝛ cura. Tertio loquit in pcu. ī rē ſuā. ſecunda ibi, ſi tamē. tertia ibi, itē ꝛ hoc dicit. Ius iniquū a pcur. impetratū retorquetur in dñm. cū pcurator habuit mādatum ſpeciale vel dñs ratificauit. hoc p̄mo. ius vero iniquū impetratum a tutore vel a curatore retorquetur in ipſos impetrantes non in dñm. hoc ſcđo. ius iniquum impetratum a pcur. in rem ſuam in ipſum tantum procuratorem retorquetur. hoc tertio. ¶ In text. ibi, poſtulauerit. i. ius iniquum nomine meo. ¶ In tex. ibi, qs. an procurator: vel ecōuerſo dñs. ¶ In tex. ibi. curator vel tutor. ipſe. ſ. In tex. ibi, dat⁹. pcura-
1 tor q̄ īpetrauit ius iniquū in actiōe ſibi ceſſa. ¶ †No. p̄mo ꝙ pcurator nō facit dñm incidere in penā legalē: niſi in duobus caſib⁹. Primo ſi h; ſpeciale mādatum. Scđo ſi dñs ratificat. hinc eſt qñ pcuratores opponūt exceptiōes penales ꝛ nō habent ſpeciale mādatū aduerſa pars d; dicere ꝙ pcurator nō pōt illā exceptionē opponere niſi faciat qđ dñs eā ratificet: qđ tene mēti. Et idē dico in ſyndico vniuerſitatis. accedat quod no. j. de reg. iu. l. nō pōt dolo. ꝛ. l. aliud. §. refert. in optimis gl. ibi poſitus de hoc no. in Spe. de pcu. §. j. ver. ſ; nūqd media. ꝛ c. ij. de pcu. in cle. vbi vide. Scđo no. qđ in iſto quaſi delicto īpetrationis iuris iniq mitius agit cū pcuratore q̄ cū tutore vel curatore in obligationib⁹ aūt que veniūt ex cōtractu agitur durius cū volūtario adminiſtratore quā cū neceſſario. vt
2 no. j. de pcur. in. l. pcurator. qui p euictiōe. ¶ †No. tertio ex hoc. §. ar. qđ ſi tutor vel curator opponit exceptionē penalem ipſe patiet penā ꝛ nō dñs. ar. ꝯ. C. de his qui. vt indig. l. polla.
3 ¶ †Quarto ꝛ vltimo no. ꝙ pcurator in rē ſuā nō reqrit ſpāle mādatū ad impetrādū: nec reqrit ratificationē cedētis ēt in penalib⁹ oīa eñ pōt q̄ſi dñs: qđ tene mēti. ¶ In gl. j. non debuerit. nā ibi erat pcurator ꝯſtitut⁹ ad delinquēdū: vñ non t; mādatū quo ad neceſſitatē ipm exequēdi ſicq; pcura. ppria ꝛ libera volūtate delinquit ꝛ in eū reſidet: ideo punit. hic autez erat pcu. cōſtitutus ad impetrādū qđ mādatum de iure tenebat ꝛ de iure obligabat nec reſidebat ius impetrādi in pcura. vñ pcura. eſt ſicut inſtrm ꝛ organū nō ſicut pſona in qua fundat actio. vt. j. de ma. vin. l. pr ex puincia. ſm Bar. facit ꝙ no. C. de procur. l. q̄uis. in fi. ſm Pe. ¶ In ea. gl. ibi, teneat. ergo dñs. ¶ In ea. gl. ibi. negotia mea. q2 delictū nō d2 eſſe de adminiſtratiōe negotiox. ꝛ vide oīno qđ no. j. ſi qs omiſ. cā teſt. l. ſi dolo. ¶ In ea. gl. ibi. nō videor. Et hoc no. ꝙ hñtes liberū arbitriū faciēdi ſtatuta nō pñt facere aliqđ ſtatutū ꝯ libertatem eccleſie: q2 cū hoc ſtatutū ſit penale ſtatuentib⁹ vt in aut. caſſa ꝛ irrita. C. de ſa. ſan. ec. iſtud qđ eſt penale nō ꝯtinet in libero arbitrio. qđ tene mēti. ¶ In ea. gl. ipſe autē. ſ. pcurator. ꝛ hoc colligit gl. a ꝯrio ſenſu lr̃e: ſ; tu potes dicere ꝯriū: q2 ppt defectū mādati iſta īpetratio ab ipſo p̄ncipio fuit nulla. vt. C. de pcu. l; ergo nō pōt retorq̄ri. vt. l. j. in fi. ſ. eo. ¶ In. e. gl. ibi ſed quo mō ipſe. ſ. pcu. ¶ In ea. gl. ibi. vt in tutore, vel dic qđ nō eſt ſimile in tutore ꝛ procuratore: q2 impetratio procura. dependet eſſentialiter ab ipſo principio a ſpāli mādato vl ratificatiōe nec aliter v;: ſ; in tutore nō depēdet ab hoc: q2 tutor h; officiū ſuū liberū a lege vt. j. d admi. tu. l. iter bonorū. vñ v; ꝙ tutor impetrauit: ꝛ q2 pena nō pōt cadere in dñm cadit ī ipm impetrātē. ¶ In ea. gl. ibi. ꝯ dñm. obijcio dicit Rayn. nā do. dicūt cōtrariū: q2 ipſe dñs nō poteſt obijcere pcuratori culpā cuius ipē fuit cā ꝛ autor. vt. j. de iure do. l. cū fundo. tene glo. q2 hoc nō eſt vi delicti ſed vi cōſenſus. nā cū pcurator cōſenſerit imputet ſibi: q2 nō d2 pati ex quo cōſenſit. vt. j. de pac. l. cum in eo. ¶ In gl. ſequēti, ibi, vtit. ꝛ ſic non vi impetratiōis a principio: ſ; vi vſus ex poſt facto. ¶ In vltima gl. qđ diximꝰ. ibi,
b relatio facienda. ¶ No. hic de dictione item[b] q̄ refertur ad pximа. vide qđ no. inſti. de rerum diui. §. Item lapilli.

Hec pena. Retorcutio dat cuilibet q ledi potuit l; de fctō leſus nō fuerit. h. d. ¶ In gl. j. ibi ledi, vt. j. de ſta. li. labeo. ꝛ not. pro appellantibus qui dñt ſe leſos, eo ꝙ ledi pñt. ¶ In ea. gl. ibi. quo ad alios. nō ob. extra de vſu. c. q2 fruſtra, q2 pena illi⁹. c. īponit vſurario pp q̄litatē pſone. In iſto aūt ti. īponit rōne dāni. ꝛ vide ibi p In. ¶ In ea. gl. ib, ꝯ p̄dictū prima verior eſt. vt. ſ. e. l. j. §. j. in verbo aduerſario poſtulante. Bal.

Additio Baldi.

Si procurator. Ui gñalis mādati. Item tutor ꝛ curator nō faciūt dños ꝛ ī penā incidere. h. d. Bal. ¶ Ibi, ratū habui. not. ꝙ ratihabitio ſpālis operat id ꝙ ſpāle mādatū. vt hic. dt Spe. ꝙ pcurator habens gñale mādatū ad cauſas intelligit habere ad ciuiles tātū nō ad criminales nec ſi faceret dñm incidere in penā. in ſpec. de procur. §. j. verſ. ſed nunqd. media facit. c. ij. de pc. in clemē. ꝛ hic. ¶ In gl. hec pena ibi. ſed omni. vide In. extra de vſuris. fruſtra. ¶ In tex. experitur agendo vel excipiēdo act. ex quo no. ex hoc edicto orit exceptio ꝛ actio. Bal.

1 ☞ Culpa fideiuſſoris an dicatur reo obeſſe.
2 Fideiuſſor qui propter ſuam culpam exigitur non habet regreſſum contra reum principalem.

Si is pro quo. Iſte. §. ſubtilis diuidit ī duas ptes. q2 primo loquitur qñ re⁹ impetrauit ius iniquū ꝛ nō fideiuſſor. Secundo quando fideiuſſor ꝛ nō reus. ſecunda ibi. ſed ſi tu. ꝛ hoc dicit. Delictū rei officit fideiuſſori in iure exceptionis querēde ex pſona rei. S; dlictum fideiuſſoris ñ officit reo. h. d. ¶ In tex. ibi. ſi is. ſ. re⁹ principalis. ¶ In tex. ibi. i. ſpopōdiſti. i. fideiuſſori. ¶ In tex, ibi.

a ¶ Iuriſditionis. de quo vide tu fel. i. c. ceterū. ver. v; pceſſus. de reſc. ꝛ ibi quid d geſtis ante pñtationē reſcripti reuocātis iuriſditionem.

b ¶ Itez de qua dictione vide fel. in. c. paſtoralis. in. §. itez cū. de off. dele. ꝛ qđ ibi dixi in apoſtil.

ſibiꝰ.ſ.rei pͥncipalis.¶ In tex.ibi.tu.ſ.fideiuſſor.¶ In tert.ibi.
negotio.ſ.ꝓdicto.¶ In tex.ibi.vti.ex pſona rei.¶ In tex.ibi
nec te.ſ.ſi fideiuſſorẽ.¶ In tex.ibi.nec ipm.ſ.principalẽ.¶ In
tex.ibi,impetrare.hoc eſt dicere nõ põt effectualiter excipere.
¶ In tex.ibi,nõ ſit,exiges eñ,⁊ tñ ñ poteris repetere ꝓpter
inopiã rei.¶ In tex.ibi.in edictũ.ſ.impetrando ius iniquũ.
¶ In text.ibi,ad reũ.i.ad dãnũ rei.¶ In text.ibi,⁊ ideo.ſ.qꝛ
tua culpa ſuccũbis.¶ Not.qꝺ pt ĩpetrari a pͥncipe ꝙ ĩpetraṫ
a ſuis debitoribꝰ ⁊ nulla executio poſſet opponi.¶ Scꝺo no.
1 ꝙ culpa rei officit fideiuſſori etiã ſi reꝰ ſit nõ ſoluẽdo.¶ †Ter
2 tio no.ꝙ culpa fideiuſſoris non officit reo.¶ †Quarto ⁊ vltio
no.qꝺ fideiuſſor q ꝓpter ſuã culpã exigiṫ ñ hꝫ regreſſuꝫ ꝯ reũ
pͥncipalẽ.¶ In gl.j.ibi ſi mãdauero.tu potes rñdere vt no.in
vlti.gl.q̃ ſaluat vtrãqꝫ opi.¶ In ea.glo.ibi.perẽptoriã.i.qꝺ
nõ poſſit ſibi obijci aliq̃ ꝑẽptoria.⁊ ſic illa ṽba ita ꝑciſa omnez
excep.auferunt.lꝫ ſit.ar.ꝯ.C.de adul.l.ita pudor.⁊.ſ.qꝺ vi aut
clã.l.j.§.j.ſꝫ rñde ꝙ ibi fuerũt ṽba ꝓlata a iure hic fuerũt ṽba
ꝓlata a pͥncipe ꝑ modũ ꝑuilegñ ꝙ ꝑuilegiũ dꝫ aliquid oꝑari.
¶ No.in ſimili.C.de inoffi.te.l.ſi qñ.¶ In ea.gl.ibi.nõ obſtã
te.Et ſic no.ꝙ princeps põt de plenitudine ptãtis auferre ali

a ¶ Defenſionẽ.ꝑ qua materia vide Feli.in.c.dilecti.ver.ſed not.de exceptio.

a cui defenſionẽ.[a] ⁊ hoc ĩ cã ciuili ⁊ pecuniaria.ſecꝰ ĩ cã crimina
li.vel cã ſtatꝰ.vt extra de re iudi.c.paſtoralis.ĩ cle.fecit ꝙ no.ſ.
de pact.l.pactũ inter hꝛ̃dẽ.⁊.ſ.de re mili.l.iij.§.ſi ad diẽ.¶ In
gl.ij.ibi,cũ effectu fideiuſſoris:qꝛ nec reo nãquãlis eſt apꝺ reũ
talis deſcẽdit in fideiuſſorẽ ex pſona rei.¶ In ea.gl.ibi.ꝺ pa.
l.ſi.⁊.C.loca.l.ſi cũ hermes.¶ In ea.glo.in ſi.cõiũge vtranqꝫ
ſo.⁊ dic ꝙ aut delictũ ꝓceſſit exceptionẽ aut exceptio delictũ.
Primo caſu exceptio fuit ab initio inualida:⁊ iꝺ ñ ꝓdeſt fide
iuſſori.Scꝺo caſu exceptio fuit a pͥcipio valida.⁊ iꝺ fctm̃ rei
nõ officit fideiuſſori.lꝫ fideiuſſor adhibuerit ꝯſenſuꝫ.Et hoc ẽ
ꝙ vult iſta gloſſ.quã no.nec alibi habemus meliꝰ:an culpa rei
noceat fideiuſſori ꝙ hic.¶ In glo.ſeq.in ſi.tu dic qꝺ iꝺ nocet
qꝛ fideiuſſor nitiṫ adminiculo ex perſona rei.arg.ſ.de acq.poſ.
l.põponius.§.cum quis.¶ Extra gl.opponitur contra iſtũ.
§.de.§.ſi filius.ſ.eo.l.ſolutio.vt ibi dicam.

1 ☞ Filius in iure querendo,patri non preiudicat.
2 Dominus ex delicto proprietarij,deuaſtari non põt,in qua
alius habet vſumfructum.

Si filius. Delictũ ſeu culpa filij,pr̃i ñ officit,ẽt ni
tẽti ex pſona filij.ꝙ ẽ no.¶ In tex.ibi in
1 tẽdo.i.ꝓpono.¶ In tex.ibi locꝰ ſit.ſ.ꝯtra me patrẽ.¶ †Not.
ꝙ filiꝰ nõ ꝑiudicat pr̃i etiã in iure q̃rẽdo.nec ob.ſ.de pac.ſi qs
ſeruũ.§.ẽt.qꝛ ibi loquiṫ ꝯhẽdo.hic loqṫ deliquẽdo ꝺꝫ Ja.bu.
¶ Opponiṫ duobus modis.¶ Prĩo op.ſ.ea.l.§.ſi is ꝑ quo.
in pͥn.ſo.ibi loqṫ in reo ⁊ fideiuſſore,hic ĩ pr̃e ⁊ filio,Sꝫ q̃ ẽ rõ
differẽtie.Rñ.qꝛ fideiuſſor q̃rit exceptionẽ bñficio rei.⁊ ſi reꝰ
vꝫ nõ quereṫ.vt.ſ.ꝺ pac.niſi.ſꝫ pr̃ nõ q̃rit ius bñficio filij:ſꝫ bñ
ficio legis.⁊ eſt acq̃ſitio neceſſaria velit nolit filiꝰ.⁊ ideo nõ pt
ꝑ filiũ pr̃i ꝑiudicari:qꝛ ñ pẽdet hoc ex filij ptãte:ſꝫ ex iuris au
toritate.¶ Scꝺo ꝯ hoc oppĩniṫ:qꝛ pr̃ ꝑ filio tacite fideiubere
vr̃.vt.ſ.ꝺ ver.ob.l.cũ filiꝰ.ſol.ibi.filiꝰ erat debitor,hic creditor
non eñ accedit fideiuſſor obliganti:ſed obligato:⁊ iſta ẽ ſnĩa
b gloſ.⁊ eſt.§.Ille.ar.ꝙ filio delinquẽti pr̃ nil teneaṫ[b] aſſignare

b ¶ Nil teneaṫ. De quo vide plene Feli.in c.ius gñale.ſ.diſtin.⁊ qꝺ ibi dixi in apoſt.

etiã de bonis ꝑ eũ acq̃ſitis.⁊ eſt expſſum.C.de bo.dã.l.ſi filius.
¶ In pͥa gl.ibi.rõne vſuf.hic colligit duo argumẽta.Prĩo
qꝺ exceptio bãni:cũ filiꝰ eſt bãnitꝰ nõ ob.pr̃i q agit vt legimꝰ
2 adminiſtrator.¶ †Scꝺo not.aliud argu.vꝫ ꝙ ex delicto pro
prietarij nõ poſſit deuaſtari domꝰ in q̃ aliꝰ hꝫ vſumfructũ.⁊
adꝺ ꝙ no.Ja.de are.ſ.ꝺ his qb.vt indi.l.poſt legatũ.§.ſi filius
familias.⁊ viꝺ ꝙ no.in Spec.ꝺ ceſſio.actio.no.§.j.ṽſ.illud ẽt
q̃riṫ an bãnitꝰ.⁊ ꝙ no.ſ.de excep.doli.l.apꝺ celſuꝫ.§.ſi cũ legi
tia.⁊ ſubtilẽ gl.illiꝰ.§.hic.rumina. Additio Baldi.

Si filius. Uide Ja.de his qb.vt indig.l.poſt lega
tũ.§.filiꝰ.ar.ꝙ exceptio bãni q̃ obſtat ce
dẽti nõ ob.ceſſionario.ꝺm ꝺ dof.dic ꝯ.⁊ hoc iꝺ qꝛ pr̃ nõ ꝑten
dit a filio cãm.vide in Spe.de ceſ.act.§.j.illud etiã q̃riṫ an bã
nitꝰ.Bal.¶ In tex.deterior.ar.ꝙ ex delicto ꝓprietarij ñ poſ
ſit deuaſtari domꝰ in q̃ aliꝰ hꝫ vſumfructuꝫ an.¶ In tex.ſiat.
qꝛ ius pr̃is.i.pr̃ia ptãs in qua fundaṫ acquiſitio ꝓcedit fctm̃ fi
lij.⁊ in iure acquiſitionis filius non poteſt patri derogare.

Quod autem. Pena inflicta ꝑ.l.cuiꝰ.non re
ſtat niſi ſola facti executio tran
ſit ad hꝛ̃dẽ niſi fuerit iudiciũ motũ.h.d.ꝺm vnũ ĩtellectũ.no.⁊
facit.ſ.ad ſil.Calꝰ Seiꝰ.¶ In tex.ibi,nõ ſolũ,ſꝫ ſolũ ipſi.ſ.im
petrãti.¶ In tex.ibi,actionẽ.quã ipſe impetrauit ſed nulliter
cõtra alterũ.¶ In gl.ſua ibi.l.ĩ oĩbꝰ.qꝺ dic vt plene no.ĩ.l.ſor
didorũ.C.de excu.mune.lib.x.¶ In ea.gl.ibi,herediqꝫ ſuo.⁊ ſi
cut ĩpetratio fuit realis ⁊ trãſitoria,⁊ ita retorcutio,qꝛ debẽt
habere ſe tãq̃ paria ⁊ correlatiua.nõ tãq̃ excedẽtia ⁊ exceſſa.⁊
ſi vnũ non dꝫ eſſe perſonale alterũ reale.⁊ hec eſt veritas.vñ
ſi ĩpetratio eſſet realis:pſonalis retorcutio ñ poſſet eſſe ĩ rẽ.i.
tranſitoria.¶ In ea.gl.ibi.l.j.in ſi.ibi nõ loquiṫ de extincto:ſꝫ
de efficaci a principio:ſꝫ ſalua gl.qꝛ ab iſto pͥncipio apparet ꝑ
pſonale ꝑuilegiũ qꝺ poſt mortẽ nullũ eſt.vñ deficit a pͥncipio.
ſꝫ ꝑ nũc ꝑ tpe in quo ſumꝰ:⁊ ſic nõ ob.gl.ꝯ.e.l.§.j.¶ In ead.
gl.ibi,trãſit priuilegiũ.ergo ⁊ pena in cõſequẽtiã priuilegij.ꝭ
enim operatur hic virtus iſtius cõſequẽtie.⁊ hec eſt pͥma ſo.
¶ In ea.gl.ibi.a lege.ñ deſiderabãt miniſteriũ iudicis in im
ponẽda pena ſꝫ tantũ in exequenda.¶ In ea.gl.ibi.ꝙ ibi dici
tur.⁊ iſta eſt ſcꝺa ſol.ex qua no.ꝙ lꝫ condẽnatio ad penã deli
cti nõ trãſeat ad heredẽ:trãſit tñ executio vbicunqꝫ ſnĩa ferṫ
ipſo iure vel ipſo facto.vt eſt hic.qꝺ no.⁊ adꝺ ꝙ habes.ſ.de iu
re ſi.l.eiꝰ q delatorẽ.nec trãſit hic.¶ Tertia ſol.ex q̃ no.ꝙ ex
ceptio faciliꝰ trãſit ꝯ heredẽ q̃ actio:qꝺ declaro tibi alio exẽ
plo.Dicit ſtatutũ ꝙ ñ aſſignãs obligationẽ in eſtimo cõis ñ
poſſit agere nihilominꝰ puniaṫ pena.c.librarũ.dixi ꝙ ſi teſta
tor ius ſibi cõpetens nã aſſignauit.ꝙ hec pena trãſit ad hꝛ̃dẽ
quãtũ ad excluſionẽ vt repellaṫ heres ab agẽdo.nõ quãtũ ad
punitionẽ ꝑ modũ ꝯdẽnationis ad illa centũ.⁊ tota die pt de
facto occurere in ſtatutis de gabellis. Additio Baldi.

Quod aũt. Ex delicto ꝺfuncti ex quo exceptio ori
tur heres per exceptionẽ repelliṫ.h.d.
nec exigitur cõteſ.qꝛ nõ eſt in poteſtate excipiẽtis.⁊ qꝛ ſuper
exceptiõe nõ cõteſtaṫ lis.h.d.¶ In gl.ij.ibi.vñ nulla pena.ar.
cõtra no.ꝯ.e.l.j.§.j.nã etiam renunciatio extinguitur. Bal.

Illud quoque. Pena q̃ ſimpl'r ĩponiṫ referṫ
ad pñtia ⁊ futura.h.d.⁊ rõ
ne iſtius.§.ponit.ſ.de ꝑcu.oĩꝫ.vbi iſte.§.gloſſaṫ.¶ In tex.ibi
acquirereṫ.⁊ ſic retorcutio q̃ a principio nõ fuit nata actualr
tñ fuit nata potẽtialiter:⁊ ideo opaṫ in futuris.⁊ vide ſubtilẽ
qõnẽ que formaṫ in caſu ſiti.ſ.de dolo.l.heredibꝰ.⁊.ſ.de iureiu.
l.ſꝫ ⁊ ſi poſſeſſori.§.j.¶ In gl.ſua ibi gñaliter quo ad ſpẽs ⁊
tpa.¶ In gl.ea.ibi vel etiã ſpãliter.⁊ eſt ar.ꝙ in confiſcatione
bonorũ veniãt futura:ſed hoc eſt falſum.vt.ſ.man.l.ſi tibi mã
dauero.§.is cui bona iura tamen cõditionalia confiſcãtur.li
cet ſi ar.contra.ſ.de noua.l.quoties.§.ſi. Additio Bal.

Illud quoque. Qui ex delicto priuaṫ actiõi
bus ſuis carere de pñtibꝰ ⁊ fu
turis.h.d.hoc qñ priuaṫ per ſnĩam legis ſine miniſterio iudi
cis:ſecus ſi per iudicẽ:qꝛ de futuris nõ põt pronũciare niſi in
habilitãdo perſonam ad futura,vt in deportato:quod dic vt
in.l.ſi tibi mandauero.§.is cuius.ſ.mandati. Bal.

1 ☞ Ius an debeat reddi ad penam alicuius delicti.
2 Obligatio naturalis,an ſtatuto tollatur.

Ex hac cauſa. Priuilegiũ vel retorcutio non
tollũt naturalẽ obligationẽ:nec
ſoluẽti daṫ repetitio.h.d.⁊ hꝫ duas lec.Pͥa loquiṫ ĩ impetrã
te.Scꝺa in retorquẽte qui omiſit vti iure ciuili.¶ In tex.ibi
cãm.i.obligõnẽ.¶ In gl.ſua ibi.illud repeti.⁊ ſic allegabatur
vt cã repetitionis.nõ vt cã ſolutiõis.¶ In ea.gl.ibi ſubijcit.
ſ.cũ edictũ ꝯtineat equitatẽ qñ nõ tollit naturalẽ obligationẽ
que ſola equitate foueṫ.vt.ſ.de ſo.l.ſtichũ.§.naturalis.Rñ.qꝛ
iſta eſt reciproca.vnde ſicut priuilegium iniquum nõ tollit na
1 turalem.ſic nec hoc edictũ.¶ †Et no.ad ſtatuta que dicũt ꝙ
non debeat ius reddi ad penam alicuius delicti.qꝛ per iſta ſta
tuta nõ tolliṫ obligatio naturalis.vt no.ſ.de cõd.inde.l.ſi pe
ne cã.in prin.⁊.ſ.ꝙ me.cã.l.extat.⁊ ſi talia ſtatuta non contine
rent ius equum vel iniquũ defectus iudicis ſecularis dꝫ tũc
ſuppleri ꝑ iudicẽ eccleſiaſticũ apud quẽ agiṫ ſola naturali.vt
extra de foro compe.c.lꝫ ⁊.c.ex tenore.⁊ ita quotidie practica
mus in iſta ciuitate:ſed ſi ſtatutũ eſſet equũ:tũc nõ haberet lo
cũ iſte recurſus.exẽplũ in retorcutionẽ q̃ ſit ex hoc edicto.q̃ re
torcutio etiã iure canonico cõprobaṫ.vt extra de cõſti.cũ oẽs.
2 q̃ ṽba no.¶ †Et q̃rit hic Guil.ꝺ cu.vtrũ ꝑ ꝑſcriptionẽ tolla
tur obligatio naturalis.⁊ habes de hoc in.l.ſi.rem ra.habe.ꝑ
Dy.ſ.de nego.geſt.l.at q natura.cum multis ſi.⁊ dicit Gul.de
cu.qꝺ nõ:qꝛ nos videmus qꝺ ſnĩa q̃ eſt potẽtior q̃ reſcriptuꝫ
qꝺ apparet in trãſlatione dñij directi nõ tollit obligationem
naturalem.vt.ſ.de cõdi.inde.l.iulianus.ꝺm Guli.de cu.Bal.
Additio Baldi.

Ex hac cauſa. Naturalis obligatio non tolli
tur ex delicto.h.d.facit.ſ.de ꝯdi.
inde.ſi pene.⁊ quod me.cau.extat.

1 ☞ Procurator habens generale mandatum ad cauſas in
telligitur ad ciuiles.
2 Statutum facere,an ſit iuriſditionis.

Si q̃s iniquũ. ¶ In text.ibi.ſi ꝑ poſtulationẽ.
vide gl.ſ.ſi ſeruꝰ pluriũ.§.ij.de
legato.¶ In tex.ibi.ſi ipſo nõ poſtulãte.vide Inn.de prebẽ.
cũ olim.in ſi.¶ In tex.ſꝫ ſi ĩpetrauit.vide doc.de reſti.ſpo.ex
conqueſt.

conqueſt.cõtra Sul.in gl.que incipit.licet vſus.in verb.patet
ergo q2 delictũ eſt cõſummatũ ⁊ aduerſario ius queſitũ, non
ob.arg.ſ.j.de mi.ſi iudex.q2 ibi fauoꝛ, hic odium. Idẽ ſi ius
cõe.l.ſi poteſt.in ſi.de ꝫ tab.dic vt no.C.de epiſ.⁊ cle.ſi qs non
dicã.C In tex.ibi dũ dicit,ſi ꝓcuratoꝛ.procuratoꝛ vi genera
lis mãdati. Itẽ tutoꝛ ⁊ curatoꝛ non faciũt dños in penã inci
a dere.ad hoc[a] Alb.C†In tex.ibi,ſi procuratoꝛ.dicit Spe.ꝙ
1 procuratoꝛ habens generale mãdatũ ad cauſas, intelligitur
habere ad ciuiles tantũ,non ad criminales nec ſi faceret dñm
incidere in penã.in Spe.de ꝓcu.§.j.ver.ſed nũquid media. fa
cit.c.ij.de procur.in cle.⁊ hic in tex.ibi,ſed cũ.vide Innoc.ex
tra de vſur.q2 fruſtra.C In tex.ibi excipitur agẽdo vel exci
piẽdo.ac.C Not.ꝙ ex hoc edicto oꝛit exceptio ⁊ actio. C In
tex.ibi,ſi is delictũ pꝛincipalis.nã fideiuſſoꝛ in iure exceptio
nis querendo ex ꝑſona rei,ſed delictũ in fideiuſſoꝛe non nocet
reo.h.d.C In tex.ſi fili⁹.ar.ꝙ exceptio bãni que obſtat cedẽ
ti nõ ob.ceſſionarijs.ſed ad hec dic ſ.⁊ hoc ideo,pater nõ pre
tendit cauſam.vide Spe.de ceſſ.ac.§.j.ver.illud.et queratᷣ an
bãnitus.⁊ vide Ja.de his qui.vt indi.l.poſt legatũ.§.ſi filiuſ
fa.no.ꝙ pater fideiuſſoꝛ filij nõ habetᷣ ſi agit, ſed ſi cõuenitur
ſic.h.d.Sul.C Not.ibi,in tex.dũ dicit ratũ haberi.C Not.ꝙ
ratihabitio ſpecialis operatur idẽ ꝙ ſpeciale mãdatũ.vt hic.
C In tex.ibi dum dicit deterioꝛ.ar.ꝙ ex delicto pꝛopꝛietarij
non poſſit deuaſtari domus in qua alius hꝫ vſumfructũ an.
C In tex.in ver.fiat.q2 ius patris.i. patria poteſtas in qua
fundatur acquiſitio pꝛecedit factũ filij.⁊ in iure acquiſitionis
filius non poteſt patri derogare. C In text.in.§.ꝙ autẽ.Ex
delicto defuncti ex quo exceptio oꝛitur heres per exceptio. re
pellitur.h.d.nec exigitur conteſtatio,quia non eſt in poteſta
te excipientis.⁊ quia ſuper excep.non conteſtatur lis.

Illud quoqꝫ. Qui ex delicto priuatᷣ actioni
bus ſuis,carere dꝫ pꝛeſentib⁹ et
futuris.h.d.qñ nõ priuatur ꝑ ſñiam.ſ.ſine miniſterio iud.Se
cus ſi per iudicẽ q2 de futuris nõ põt ꝓnũtiare niſi in habili
tãdo perſonam ad futura.vt in deportato.Uel dic vt.l.ſi tibi
mãdauero.§.is cuius bona.ſ.man.in tex.§.ex hoc ver. cauſa,
naturalis obligatio nõ tollitᷣ ex delicto.h.d.facit.ſ.de ꝯdi.in
ſti.ſi pene.ſ.qð met.cau.extat in glo.que incipit dilatoꝛia.ver.
aliqua.C No.ꝙ qñqꝫ clauſula derogatoꝛia reſpicit volũtatẽ,
⁊ ei derogat declarãdo volũtatem nõ futurã in actu ꝯtrario.
⁊ tũc actus ille cõtrarius non valeat niſi habeat clauſulã de
rogatoꝛiã prime vel faciẽdo ſpecialem mẽtionem vel genera
liter alteri generali derogãdo vt hic. qñqꝫ reſpicit poteſtatẽ,
⁊ ei derogat qð tũc illa clauſula nihil operaretur.quia nemo
põt ſe libertate tali priuare.de ver.ob.ſtipulatio hoc modo.
qñqꝫ reſpicit ſolẽnitatẽ ⁊ ei derogat.⁊ tunc vꝫ actus apposit⁹
etiã ſine clauſula derogatoꝛia.vt.l.ſi.in prin.de le.ij.ſm Old.
⁊ Ray.⁊ eſt rõ predictoꝛũ.q2 voluntatem quilibet hꝫ a ſe. ſed
libertatem ⁊ ſolennitatem a lege ſuperioꝛe, cui nec põt dero
2 gare ſm Ja.de are.C†An facere ſtatutum eſt iuriſditionis.
Et videtur ꝙ ſic.q2 ſub diffinitione iuriſditionis põt cõpre
hẽdi.vt.ſ.titu.j.l.j.Unde ſicut iuriſditio alia mera, alia merum
imperiũ,alia mixtũ,ſic ſtatutũ ſuper mera iuriſditione eſt me
re iuriſditionis.⁊ oĩbus iurantibus competit ſuper mero im
perio meri imperij. ſuper mixto mixti. Et ſic tunc maioꝛes
tñ iudices ſtatuent de talibus.vt.l.j.ſ.de of.eius.dummodo
non ſtatuatur cõtra ius legis vel cõtra foꝛmam ⁊ metam eis
dãdam vel ab eius iuratã.vñ pꝛeſertim in arbitrarijs valent
talia eoꝛũ ſtatuta.vt.l.j.§.an cã.licet ſtatuatur contra ius par
tis.vt.l.nomina.C.de offi.pre.preto.⁊ hic.⁊ ſi eſt iuriſditiõis
quo populus ſtatuit cũ iuriſditionẽ nõ habeat.Rñd.immo.
ſuper hoc.vt.l.omnes populi.contentioſam.⁊ habet habituꝫ
lꝫ non actu ⁊ exercitio nõ exerceat per alium ⁊ hoc in his que
non tangunt ius ſuperioꝛis.nam in eis nullam habent pote
tem.de iureiur.c.venientes.

1 ☞ Factum,lege permittente,fit impune.
2 Iudex denegat impune audientiam ei cui ex foꝛma ſtatuti nõ
tenetur ius reddere.

Illud. Non fit retoꝛcutio retoꝛcutionis ⁊
hoc nominatim cauetᷣ edicto ꝑtoꝛis.
h.d.No. ex hac.l.nõ fieri retoꝛquutionẽ retoꝛquu
b tiõis.[b] ꝑ hoc dicũt do.ꝙ nõ hꝫ locũ recõuẽtio recõ
uentionis alias eſſet pꝛocedendũ in recõuentionibus in infi
nitũ ſm Suli.de cu.⁊ hoc tꝫ gloſ.oꝛd.in.l. cũ Papinianus.⁊
1 authen.⁊ ꝯſequẽter.C.de ſen.⁊ inter.C†Scðo no.ꝙ id qð fit.
l.permittẽte fit impune ⁊ ſic eſt arg. ꝙ opponẽs teſti infamiã
non teneatᷣ ſibi iniuriarũ actiõe.bonum tñ eſt ꝓteſtetur ꝙ nõ
facit animo iniuriandi,ſed cã iuris ſui conſeruandi ſm Sul.
2 de cu.⁊ facit.ſ.de in ius voc.l.libert⁹ a patrono. C† Ultimo
no.ꝑ iſtã.l.ꝙ iudex impune denegat audientiã ei cui ex foꝛma
ſtatuti non tenetᷣ ius reddere.⁊ vide in hac.l.qð no.Ja.de are.
C.ne fil.ꝑ pat.autᷣ.habita.⁊ in Spe.de reſcri.ꝑſen.§.ſi.ver.ſed
nũquid poſſum.C In glo.ibi.ſtatuit per viã retoꝛquutionis.
C In ea.gl.gñaliter.vt non obſtet ꝙ no.in vltima glo.C In
ea.gl.ibi,Paulus ſic intellexit.⁊ ſic not.ar.ad ſtatuta penalia
lꝫ ſimpliciter loquantur cũ doli clauſula ſubintelligatur , de
quo nõ dico hic vlterius.conſidera hic ꝙ iſtud edictũ pꝛoce
dit quaſi inducẽdo delictũ de nouo . qð alᷣs nõ erat delictum.
C In gl.vl.ibi,me teneri.q2 illa nõ eſt retoꝛquutio,ſed noua ⁊
ſeparata impetratio nullam habens conſequentiam ab impe
tratione pꝛima.

Additio Baldi.

Illud. Qui ius iniquũ in impetrantem re
toꝛquet,iure equo vti videtᷣ,nec pe
nam patitur ex delicto.h.d.in pꝛin.l.vide in ſpec.
de reſcri.pꝛeſentatio.§.ſi.ver.ſed nunquid poſſuꝫ.
Ibi vt litigatoꝛ.vide Jac.de are.in authen . habita. C. ne fil.
pꝛo patre.

a C Ad hoc alber. Adde qð ibidem apoſtillaui.

C Si quis ius dicenti non obtemperauerit. Rubꝛi.

Additio Baldi.

In rubꝛica. In verſic. ſi quis foꝛmam
libelloꝛũ. ſuper edictis cõ
tumacias punientibus.vide in Specul. de dolo
et contumac. in parte.§.reſtat. in rubꝛic. in ver.
obtemperauerit.

1 ☞ Iuriſdictionem habens mulctare poteſt.
2 Duumuiri,qualiter accipiantur.
3 Iuriſditio dicitur offendi per contumaciam.
4 Pretoꝛ,an offendatur per contumaciam non appellandi.

Omnibus. Hec.l.diuiditᷣ ĩ quatuoꝛ par
tes.nã in ꝑma parte ponit q
magiſtratus poſſunt mulctas cõtumacib⁹ impo
nere. In ſcða parte ponit,qñ ⁊ in qua ꝑte iudicij.
In tertia ꝑte põit qñ pñt mulctari. In qrta ⁊ vltia ꝑteponit
ad quid ex hoc edicto competat actio.ſcða ibi.is videtᷣ.tertia
ibi.ſi ꝓcuratoꝛ.⁊ in.§.nõ ſolũ.qrta ibi.in.§.hoc iudiciũ . ꝑnci
piũ.h.d. Quilibet magiſtratus ꝑt rebellis cõtumaciã penali
iudicio ꝓpulſare. Iſtud pꝛinci.duas hꝫ lect.Pꝛima lect. ẽ ꝙ
ponatᷣ ſolũ vnũ dictũ.⁊ tunc eſt litera nõ tantũ. Scða lect. eſt
qð ponantᷣ duo dicta ſcꝫ regula ⁊ exceptio.⁊ tũc eſt lr̃a nõ tñ.
C In gloſ.j.ibi olim.pꝛout habes in litera nõ tñ. Fran.accu.
C In ea.glo.⁊ ipſi.ſ.duũuiri. C In ea.glo.ibi,de leuib⁹ crimi
nibus.ergo ⁊ de cõtumacia. C In ead.gl.ibi.non tantũ.doct.
dicunt qð incõueniens locutio eſt ſm literã non tantũ. ac ſi di
ceremus:rex ꝑt deliberare caſtrũ nõ tantũ comes:q2 locutio
conueniens eſt cõtra.ego de hoc modicũ curo. C In ea. gloſ.
ibi ꝑtãtis.nam illa dictio ſignificat habẽtes merũ imperiũ. ñ
duumuiros.vt.ſ.ti.ij.l.imperiũ. C In ea.gl.ibi.ſꝫ dic.nũc gl.
cõcoꝛdat opi.⁊ lec.⁊ ſenſus gl.eſt iſtũ,ꝙ lr̃a non tamen ſit vera
in negotijs magnis ⁊ mulctis magnis.ſꝫ lr̃a nõ tantum ſit ve
ra in paruis:vñ concludendo ſm gl.vbi duũuiri habẽt cogni
tionẽ ibi habent coertionẽ,in negotijs autẽ magnis in quib⁹
nõ habẽt cognitionẽ,nec coertionẽ habebunt.vt.C.de decur.l.
duumuirũ.li.x.ſꝫ illã gl.etiã vicarij caſtroꝛũ,qui habẽt aliꝙ
iuriſditionẽ pñt contumacibus ponere minimas mulctas.ſꝫ
conſuetudinẽ loci ⁊ foꝛi.ſꝫ Jac.de ra.⁊ Pet.dicunt ꝙ mulcta
qñqꝫ imponitᷣ propter cõtumaciã incidẽter.†⁊ tunc qlibet ha
bẽs iuriſditionẽ oꝛdinariã põt mulctare duumuiri autẽ non
pñt,q2 nõ erant iudices:ſꝫ executoꝛes ſm eos . qñqꝫ irrogatᷣ
mulcta ꝑpter delictũ pꝛincipaliter puniendũ.tũc eſt verũ qð
2 loquitur.§.audiẽt.in autᷣ.de defen.ciui. C†Tu dic clari⁹,qð
ſ.duũuiri trib⁹ modis accipi pñt:pꝛimo pꝛo pꝛincipali magi
ſtratu municipij.vt d.l.duumuirũ.⁊ tũc pñt mulctare cõtuma
ces,nã mulctare ẽ meri iperij.ꝙ minoꝛi cõpetit, vt eis duũui
ris.tex.in aut.de deffenſ.§.cognoſcẽt.alias eſt audient. Scðo
mõ ꝑt accipi duũuir ꝑ eo,q ñ hꝫ iuriſditionẽ ꝑncipalẽ,ſꝫ infe
rioꝛẽ,vt ſunt ĩ ciuitate iudices cõitatis ⁊ tũc iſti nõ pñt mul
ctare:q2 ñ reperitᷣ ħ ius eis ꝯceſſum,vt.ſ.de iud.l.ij. §. is datᷣ.
⁊ hoc ſm lr̃aꝫ.tñ ħ nõ eſt verũ niſi cõſuetudo ampli⁹ eis ꝑmit
teret;vt q2 cõſuetudo ampliat iuriſditionẽ.vt dictũ eſt.ſ.ti.ij.
l.⁊ q2 de iſtis iudicib⁹ cõitatũ habetis gl.oꝛ.C.de ſent.⁊ ĩte.l.cũ
ſñiam. Tertio modo accipiuntᷣ duũuiri.i.exactoꝛes:vlᷣ execu
toꝛes.⁊ iſti nõ pñt imponere mulctas:q2 ñ hñt ius punicẽdi:ſꝫ
cõpellendi.facit.C.de exac.tribu.l.miſſi opinatoꝛes.li.x. predi
cta vera ſunt de pecuniaria mulcta. Sꝫ ponamus qdã came
ralengus q hꝫ iuriſditionẽ ĩter artifices ſuos vult vnũ ꝑ ꝯtu
macia ꝯfinare quero nũqd poterit mittere ad cõfinia:⁊ breuitᷣ
dico ꝙ ñ ð iure cõi:q2 illð ꝑtinet ad merũ ĩperiũ vlᷣ mediũ ꝙ

b C Retoꝛcutionis. Addõ bar. cepo.de ſerui. vꝛb. pꝛedio.c. xxxiiij.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN